

Chambre des Représentants

SESSION 1962-1963.

10 JUILLET 1963.

PROJET DE LOI

fixant le statut
des représentants de commerce.

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE L'EMPLOI ET DU TRAVAIL (1)

PAR M. BEHOGNE.

MESDAMES, MESSIEURS,

Etant donné l'abondance des informations que les membres de la Chambre des Représentants trouveront dans les documents du Sénat (2) et plus particulièrement : a) dans le rapport détaillé et complet de l'honorable sénateur et ancien ministre M. L.-E. Troclet; b) dans l'exposé et les réponses de l'honorable ministre de l'Emploi et du Travail au cours des débats à la Haute Assemblée, le présent rapport sera bref. Il se limitera à un résumé des travaux de la Commission au cours des séances des 19 et 26 juin 1963.

(1) Composition de la Commission :

Président : M. Behogne.

A. — Membres : MM. Behogne, De Paepe, Eneman, Kelchtermans, Lebas, Pêtre, Schyns, Van den Daele, Verhenne, Mme Verlackt-Gevaert, M. Willot. — MM. Castel, Christiaenssens, Collart (Marcel), Mme Copée-Gerbinet, MM. Deconinck (Jules), De Keuleneir, Major, Namèche, Mme Prince, M. Thys. — MM. Martens, Van Doorne.

B. — Suppléants : MM. Bode, Décarpentrie, De Mey, Mme De Riemaecker-Legot, MM. Duvivier, Wirix. — MM. Brouhon, Demets, Mme Fontaine-Borguet, MM. Nyffels, Vanthilt. — M. Drèze.

(2) Documents du Sénat :

313 (1958-1959) : Projet de loi.

185 (1962-1963) : Rapport.

213, 218, 228, 229, 230 et 239 (1962-1963) : Amendements.

Annales du Sénat :

21, 22, 28 mai, 4 et 5 juin 1963.

Voir :

583 (1962-1963) :

— N° 1 : Projet de loi transmis par le Sénat.

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1962-1963.

10 JULI 1963.

WETSONTWERP

tot instelling van het statuut
der handelsvertegenwoordigers.

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE TEWERKSTELLING EN DE ARBEID (1)
UITGEBRACHT DOOR DE HEER BEHOGNE.

DAMES EN HEREN,

Daar de leden van de Kamer van Volksvertegenwoordigers overvloedige inlichtingen zullen aantreffen in de stukken van de Senaat (2) en meer bepaald : a) in het gedetailleerd en volledig verslag van senator en oud-minister, de heer L.-E. Troclet; b) in de uiteenzetting en in de antwoorden van de minister van Tewerkstelling en Arbeid tijdens de bespreking in de Hoge Vergadering, zal dit verslag kort zijn. Het zal zich beperken tot een samenvatting van de werkzaamheden van de Kamercommissie tijdens haar vergaderingen van 19 en 26 juni 1963.

(1) Samenstelling van de Commissie :

Voorziter : de heer Behogne.

A. — Leden : de heren Behogne, De Paepe, Eneman, Kelchtermans, Lebas, Pêtre, Schyns, Van den Daele, Verhenne, Mevr. Verlackt-Gevaert, de heer Willot. — de heren Castel, Christiaenssens, Collart (Marcel), Mevr. Copée-Gerbinet, de heren Deconinck (Jules), De Keuleneir, Major, Namèche, Mevr. Prince, de heer Thys. — de heren Martens, Van Doorne.

B. — Plaatsvervangers : de heren Bode, Décarpentrie, De Mey, Mevr. De Riemaecker-Legot, de heren Duvivier, Wirix. — de heren Brouhon, Demets, Mevr. Fontaine-Borguet, de heren Nyffels, Vanthilt. — de heer Drèze.

(2) Stukken van de Senaat :

313 (1958-1959) : Wetsontwerp.

185 (1962-1963) : Verslag.

213, 218, 228, 229, 230 en 239 (1962-1963) : Amendementen.

Handelingen van de Senaat :

21, 22, 28 mei, 4 en 5 juni 1963.

Zie :

583 (1962-1963) :

— N° 1 : Wetsontwerp door de Senaat overgezonden.

Exposé du Ministre.

Le Ministre commence son exposé en soulignant que le projet soumis à la Commission, a été adopté par le Sénat à l'unanimité moins une abstention.

Ce projet concerne environ 40.000 représentants de commerce qui, depuis plusieurs années, par l'intermédiaire de leur organisation, ont fait valoir une série de revendications. Les plus marquantes sont les suivantes :

- 1) bénéfice du régime de la sécurité sociale;
- 2) instauration d'une carte professionnelle;
- 3) institution d'une commission paritaire propre à leur profession.

La première de ces revendications est rencontrée par ce projet qui assure, en principe, aux représentants de commerce, le statut du contrat d'emploi et, de ce fait, l'assujettissement à la sécurité sociale.

En effet, depuis plusieurs années une évolution préjudiciable s'est manifestée à l'égard des représentants de commerce, du fait que plusieurs employeurs ont systématiquement conclu des contrats d'entreprise pour échapper à l'application de la sécurité sociale.

Comme les intéressés étaient considérés comme des représentants autonomes, ils étaient obligés de fournir la preuve qu'ils se trouvaient sous un lien de subordination afin d'obtenir le bénéfice du contrat d'emploi.

D'autre part, la législation actuellement en vigueur accorde aux commis-voyageurs certaines protections.

Les articles 27 à 30 des lois coordonnées relatives au contrat d'emploi ont trait :

- au droit aux commissions sur les affaires traitées (art. 27 et 28);
- au droit aux commissions indirectes (art. 29);
- aux limites du ducroire (art. 30).

D'autre part, le statut d'employé leur accorde une série d'autres protections qui sont valables pour tous les employés, notamment celles prévues par les articles 26 (clause de non-concurrence), 33, 2°, (participation dans les affaires de l'employeur) et 36 (compétence des conseils de prud'hommes en cas de litige).

L'analyse de ces différentes dispositions démontre l'utilité pour le représentant de commerce, d'être considéré comme un employé.

Pour mettre fin aux abus en la matière, l'article 2 du projet de loi crée une *présomption*, jusqu'à preuve du contraire, que tout contrat de représentation commerciale est considéré comme un contrat d'emploi.

Cette présomption permettra donc aux représentants de commerce dans les conditions déterminées par la loi, de bénéficier du statut qui leur est donné par le présent projet. Ce statut reprend, en les adaptant, les dispositions des articles 27 à 30 des lois coordonnées relatives au contrat d'emploi. C'est ainsi que la législation actuelle ne précise pas comment un ordre est accepté par l'employeur.

Ce problème est réglé par l'article 4 du projet.

La législation actuelle est muette à propos des *commissions dues en cas de suspension du contrat* (voir articles 5 et 6 du projet) ou concernant le *calcul des commissions* (voir articles 10 et 11 du projet).

Uiteenzetting van de Minister.

De Minister begint zijn uiteenzetting met erop te wijzen dat het ontwerp, dat thans door de Commissie behandeld wordt, door de Senaat eenparig, op één onthouding na, aangenomen werd.

Dit ontwerp belangt circa 40.000 handelsvertegenwoordigers aan die, sinds ettelijke jaren, door bemiddeling van hun organisatie, een reeks eisen naar voren hebben gebracht. Onder deze komen het meest op het voorplan :

- 1) de invoering te hunnen voordele van een stelsel van sociale zekerheid;
- 2) de invoering van een beroepskaart;
- 3) de oprichting van een paritair comité voor hun beroep.

Dit ontwerp komt tegemoet aan de eerste eis. Het waarborgt in beginsel aan de handelsvertegenwoordigers het statuut van de arbeidsovereenkomst voor bedienden en diensvolgens ook de toepassing op hen van de sociale zekerheid.

Sinds verscheidene jaren is er immers een voor de handelsvertegenwoordigers nadelige evolutie gaande doordat verscheidene werkgevers stelselmatig aannemingscontracten hebben afgesloten om zich te onttrekken aan de toepassing van de sociale wetgeving.

Daar de belanghebbenden als zelfstandige vertegenwoordigers werden beschouwd, waren zij verplicht het bewijs van hun ondergeschiktheid te leveren om de voordelen van de arbeidsovereenkomst voor bedienden te genieten.

Bovendien biedt de huidige wetgeving aan de handelsreizigers een zekere bescherming.

De artikelen 27 tot 30 van de gecoördineerde wetten betreffende het bediendencontract hebben betrekking op :

- het recht op commissieloon op de handelsomzet (artt. 27 en 28);
- het recht op onrechtstreeks commissieloon (art. 29);
- de beperkingen van het delcredere (art. 30).

Anderzijds houdt hun statuut van bediende een reeks beschermingsmaatregelen in, geldig voor alle bedienden, met name die bepaald bij de artikelen 26 (concurrentiebeding), 33, 2° (participatie in de zaken van de werkgever), en 36 (bevoegdheid van de werkrechtshouders bij betwisting).

Uit een onderzoek van deze verschillende bepalingen blijkt hoe nuttig het is voor een handelsvertegenwoordiger als bediende te worden beschouwd.

Om aan de misbruiken terzake een einde te maken, wordt bij artikel 2 van het wetsontwerp een *vermoeden* geschapen dat elk contract van handelsvertegenwoordiging geacht wordt een *arbeidsovereenkomst voor bedienden* te zijn, tenzij het tegendeel wordt bewezen.

Dit vermoeden maakt het de handelsvertegenwoordigers mogelijk, onder de bij de wet bepaalde voorwaarden, het statuut te genieten dat hun door dit ontwerp wordt verleend. In dit statuut worden mits zekere aanpassingen de bepalingen van de artikelen 27 tot 30 van de gecoördineerde wetten betreffende het bediendencontract overgenomen. Zo wordt door de huidige wetgeving niet gepreciseerd hoe een order door de werkgever wordt aanvaard.

Dit punt wordt bij artikel 4 van het ontwerp geregeld.

In de huidige wetgeving wordt niets bepaald omtrent het *verschuldigde commissieloon bij schorsing van de overeenkomst* (cfr. artt. 5 en 6 van het ontwerp) noch inzake de *berekening van het commissieloon* (cfr. artt. 10 en 11 van het ontwerp).

La responsabilité du représentant de commerce en cas d'insolvabilité de clientèle a été assouplie :

1) toute clause du *ducroire* devra être écrite. Une telle condition est déjà actuellement exigée par plusieurs législations étrangères;

2) tandis que l'article 30 des lois coordonnées relatives au contrat d'emploi prévoit une responsabilité pouvant aller jusqu'à concurrence d'un montant égal au double de la commission afférente aux ordres du client insolvable, le projet limite cette responsabilité au maximum à un montant égal à une fois la commission afférente non aux ordres mais aux créances irrécouvrables à la charge du client.

Une autre modification importante concerne la *clause d'arbitrage*. Il est interdit aux parties de s'engager d'avance à soumettre à des arbitres les contestations qui pourraient naître de l'application du contrat.

Un arbitre ne pourra être désigné qu'au moment où un litige est né (voir article 22 du projet).

Une dernière modification importante concerne l'instauration d'une *indemnité d'éviction* qui est due par l'employeur au représentant qui lui a apporté une clientèle (voir article 15).

Ces différentes modifications de la législation actuelle, dont l'énumération n'est pas complète, vont de pair avec l'octroi aux représentants de commerce de deux garanties d'ordre juridique :

1. — Le projet prévoit, en différents passages, une présomption qui joue en faveur du représentant de commerce (voir art. 2, 2e alinéa, art. 4, 2e alinéa, art. 15, 1er alinéa, et art. 19, 1er alinéa).

Cela signifie qu'il appartiendra à la partie adverse, en l'occurrence l'employeur, de fournir éventuellement la preuve du contraire. En cas de litige, le représentant de commerce bénéficie donc d'une présomption qui joue a priori en sa faveur.

2. — L'article 23 du projet stipule qu'il ne peut être dérogé aux dispositions de la présente loi au détriment du représentant de commerce, ce qui signifie que les différentes modalités du statut du représentant de commerce sont d'ordre public.

Les deux articles-clef du projet sont les deux premiers articles.

L'article 1er souligne que les représentants de commerce bénéficient du statut qui leur est accordé par le projet de loi complété par les dispositions des lois relatives au contrat d'emploi coordonnées par arrêté royal du 20 juillet 1955.

Il s'avérerait utile de souligner qu'en dehors des règles prévues par ce projet, toutes les dispositions de la législation en matière de contrat d'emploi restaient d'application pour les représentants de commerce.

L'article 2 délimite le champ d'application du projet de loi.

Il règle trois problèmes :

— en premier lieu, il définit ce qu'il faut entendre par représentation commerciale;

— en second lieu, il crée une présomption de contrat d'emploi;

De aansprakelijkheid van de handelsvertegenwoordiger bij onvermogen van de cliënteel werd versoepeld :

1) elk delcrederebeding moet voortaan *geschreven* zijn. Deze voorwaarde komt thans reeds in verschillende buitenlandse wetgevingen voor;

2) terwijl bij artikel 30 van de gecoördineerde wetten betreffende het bediendencontract een aansprakelijkheid wordt bepaald, eventueel ten belope van een bedrag gelijk aan het *dubbel van het commissieloon* voor de bestellingen van de onvermogenende klant, wordt deze aansprakelijkheid door het ontwerp beperkt tot een bedrag gelijk aan ten hoogste *éénmaal* het commissieloon dat verband houdt, niet met de bestellingen, doch *met de onverhaalbare vorderingen* ten last van de klant.

Een andere belangrijke wijziging betreft het *scheidsrechtelijk beding*. Het is partijen verboden zich *bij voorbaat* te verbinden om de geschillen, die uit de toepassing van de overeenkomst kunnen voortvloeien, aan scheidsrechters voor te leggen.

Een scheidsrechter mag slechts worden aangewezen, wanneer een betwisting ontstaan is (cfr. art. 22 van het ontwerp).

Een laatste belangrijke wijziging betreft de invoering van een *vergoeding wegens uitwinning*, door de werkgever verschuldigd aan de vertegenwoordiger, die hem een cliënteel heeft aangebracht (cfr. art. 15).

Deze verschillende wijzigingen in de huidige wetgeving — de opsomming ervan is niet volledig — gaan gepaard met het verlenen aan de handelsvertegenwoordigers van twee waarborgen van juridische aard :

1. — Op verschillende plaatsen in het ontwerp wordt in een vermoeden ten gunste van de handelsvertegenwoordigers voorzien (zie art. 2, 2^e lid, art. 4, 2^e lid, art. 15, 1^e lid, en art. 19, 1^e lid).

Dit komt erop neer dat de tegenpartij, in zulk geval de werkgever, eventueel het tegenbewijs dient te leveren. In geval van geschil bestaat er ten gunste van de handelsvertegenwoordiger een vermoeden dat a priori in zijn voordeel geldt.

2. — In artikel 23 wordt bepaald dat van de bepalingen van deze wet niet mag worden afgeweken ten nadele van de handelsvertegenwoordiger, wat betekent dat de verschillende modaliteiten van het statuut van handelsvertegenwoordiger van dwingend recht zijn.

De eerste twee artikelen van het ontwerp zijn de voorname.

Het eerste artikel bepaalt dat de handelsvertegenwoordigers buiten het bij dit wetsontwerp verleende statuut, ook het genot hebben van het bepaalde in de wetten betreffende het bediendencontract, gecoördineerd bij koninklijk besluit van 20 juli 1955.

Het is nuttig erop te wijzen dat buiten de bij het ontwerp voorgeschreven regels, alle beschikkingen van de wetgeving inzake arbeidsovereenkomst voor bedienden voor de handelsvertegenwoordigers blijven gelden.

Artikel 2 omschrijft het toepassingsgebied van het wetsontwerp.

Het behelst de regeling van drie vraagstukken :

— in de eerste plaats bepaalt het wat onder handelsvertegenwoordiging is te verstaan;

— ten tweede voert het een vermoeden van arbeidsovereenkomst voor bedienden in;

— en troisième lieu, il détermine, de façon positive et négative, à l'égard de qui le projet sera applicable.

L'article 2 débute par une définition de la représentation commerciale.

Lors de la discussion au Sénat, cette définition a été complétée en spécifiant que la représentation commerciale est l'activité qui a pour objet la prospection et la visite d'une clientèle.

Le mot « prospecter » dans le sens donné par Larousse et Littré signifie « explorer ». En d'autres termes rechercher une clientèle nouvelle, tandis que le mot « visite » qui a été ajouté lors des débats, met l'accent sur la nécessité d'entretenir la clientèle existante.

La définition de représentation commerciale met aussi l'accent sur le lien de subordination et sur le fait que le représentant de commerce agira au nom d'un ou de plusieurs commettants. Ensuite, l'article 2 crée, de la façon la plus large et nonobstant toute stipulation expresse du contrat dans un autre sens, une présomption de contrat d'emploi pour les contrats qui concernent une représentation commerciale.

L'article précise finalement quelles personnes peuvent bénéficier des avantages et des droits qui découlent de cette loi.

Le représentant de commerce, pour pouvoir bénéficier du statut prévu par le projet, doit exercer sa profession de façon constante. Ce bénéfice ne lui sera pas accordé s'il n'exerce la profession de représentant de commerce qu'à titre occasionnel.

Les différents éléments contenus dans l'article 2 permettent, comme le fait l'article d'une façon expresse, de dire que les contrats suivants ne sont pas des contrats de représentants de commerce :

1. — *Le commissionnaire.*

Celui-ci traite en son nom personnel avec le tiers et ne représente pas son commettant. Il s'engage à accomplir, moyennant commission (ce mot est parfois la cause de confusion), des actes juridiques dont l'objet est commercial. Le commissionnaire est un commerçant.

2. — *Le courtier.*

Le courtier agit au nom de son mandant, représente celui-ci et ne s'oblige pas personnellement; il rapproche les parties mais n'agit pas au nom et pour compte du commettant. Parfois le courtier est un mandataire.

3. — *Le concessionnaire de vente exclusive* est, d'après la loi du 27 juillet 1961 relative à la résiliation unilatérale des concessions de vente exclusive à durée indéterminée, un commerçant qui tient d'un concédant, le droit de vendre à titre exclusif les articles ou produits que celui-ci fabrique ou distribue, et qui vend ces articles et produits en son propre nom et pour son propre compte. Il s'agit d'un commerçant. Il a une clientèle propre et ne la transmet pas au concédant.

4. — *Le mandataire salarié.*

Le mandataire accomplit des actes juridiques dont son commettant l'a chargé. Le mandat comporte donc un acte

— ten derde bepaalt het, op positieve en negatieve wijze, op wie het wetsontwerp van toepassing is.

Artikel 2 vangt aan met een omschrijving van de handelsvertegenwoordiging.

Tijdens de bespreking in de Senaat is die definitie aangevuld met de specificatie, dat handelsvertegenwoordiging de activiteit is die bestaat in het opsporen en bezoeken van een cliënteel.

Volgens van Dale betekent opsporen « door zoeken ontdekken ». Met opsporen wordt dus bedoeld dat men nieuwe klanten zoekt te vinden, terwijl bij het woord « bezoeken », dat tijdens de bespreking is toegevoegd meer wordt gedacht aan de noodzaak om de betrekkingen met de bestaande cliënteel te onderhouden.

Verder doet de definitie van de handelsvertegenwoordiging duidelijk uitkomen dat de handelsvertegenwoordiger als ondergeschikte optreedt en in naam van één of meer opdrachtgevers handelt. Voorts doet artikel 2, niettegenstaande elke uitdrukkelijke bepaling in een andere zin in de overeenkomst, een vermoeden in de ruimst mogelijke zin ontstaan dat men bij overeenkomsten betreffende een handelsvertegenwoordiging staat tegenover een arbeids-overeenkomst voor bedienden.

Tenslotte bepaalt het artikel welke personen de uit deze wet volgende voordelen en rechten kunnen genieten.

Om het bij het ontwerp ingestelde statuut te kunnen genieten, moet de handelsvertegenwoordiger zijn beroep voortdurend uitoefenen. Hij zal het statuut niet kunnen genieten als hij het beroep van handelsvertegenwoordiger maar af en toe uitoefent.

Op grond van de verschillende in artikel 2 vervatte gegevens, kan worden gezegd — zoals het artikel dat uitdrukkelijk doet — dat de volgende overeenkomsten geen overeenkomsten van handelsvertegenwoordiger zijn :

1. *De commissionnair.*

Deze handelt in persoonlijke naam met derden en vertegenwoordigt niet zijn opdrachtgever. Hij verbindt er zich toe tegen een commissieloon (en soms geeft dit woord aanleiding tot verwarring) rechtshandelingen op het gebied van de handel te verrichten. De commissionnair is een handelaar.

2. *De makelaar.*

De makelaar handelt in naam van en vertegenwoordigt zijn lastgever zonder zich persoonlijk te verbinden. Hij brengt partijen nader tot elkaar, doch handelt niet in naam en voor rekening van de opdrachtgever. In sommige gevallen is de makelaar een gevolmachtigde.

3. *De concessiehouder van alleenverkoop* is, volgens de wet van 27 juli 1961 betreffende eenzijdige beëindiging van de voor onbepaalde tijd verleende concessies van alleenverkoop, een handelaar die van een concessiegever het recht heeft verkregen tot de exclusieve verkoop van de door deze vervaardigde of verdeelde artikelen of produkten en die deze artikelen en produkten in eigen naam en voor eigen rekening verkoopt. Het is een handelaar. Hij heeft een eigen cliënteel en draagt die niet over aan de concessiegever.

4. *De bezoldigde lasthebber :*

De lasthebber verricht juridische handelingen waarmee zijn opdrachtgever hem heeft belast. De lastgeving bestaat

juridique qui est accompli au nom du mandant. Le mandataire agit au nom d'autrui et accomplit cet acte en ses lieu et place.

Discussion générale.

Tous les membres de la commission se sont réjouis de l'heureux aboutissement de ce projet qui assurera, enfin, la protection légale d'une catégorie de travailleurs méritants dont le sort fut trop longtemps négligé.

Un membre déclare que le statut des représentants de commerce a été longuement défendu en commission du Sénat et que le rapport de M. Troclet pourra difficilement être amélioré.

Il estime cependant que la Commission doit examiner attentivement le projet qui lui est soumis et qui constitue un progrès considérable en ce sens qu'il ne sera plus possible aux employeurs de faire échapper leurs représentants de commerce au régime de la sécurité sociale et au statut du contrat d'emploi.

Le Ministre rappelle que le Sénat a effectivement consacré de nombreuses séances à l'examen du projet et que le rapport de M. Troclet constitue un document très étudié et très détaillé concernant les problèmes que pose la représentation commerciale et à propos du statut des représentants de commerce.

Cependant, il y aurait lieu, pour bien comprendre la portée du texte, de se référer parfois aux annales parlementaires, étant donné que plusieurs amendements ont encore été apportés, en séance publique, au texte approuvé par la Commission compétente du Sénat.

Plusieurs membres désirent connaître le sort des représentants de commerce qui travaillent pour compte de plusieurs commettants.

Le Ministre répond que la situation des intéressés est réglée par l'article 2, alinéa 1er, du projet qui, après avoir stipulé ce qu'il faut entendre par « représentation commerciale », précise qu'il s'agit d'une activité... pour compte et au nom d'un ou de plusieurs commettants.

Par ailleurs, le rapport du Sénat confirme, de façon explicite, qu'il n'est pas question d'interdire la pluralité de commettants qui correspond à une large pratique (voir Sénat, doc. n° 185, 1962-1963, p. 43).

Un membre demande pour quelles raisons le projet de loi n'impose pas que le contrat des représentants de commerce doit être conclu par écrit.

Le Ministre rappelle qu'en vertu de l'article 18, dernier alinéa du projet, la clause de non-concurrence doit être constatée par écrit, à peine de nullité. D'autre part, en vertu de l'article 21, toute clause de ducroire doit être écrite. Par ailleurs, le contrat d'emploi ordinaire n'est pas non plus conclu obligatoirement par écrit.

Un membre pose la question de savoir comment le représentant de commerce sera informé de l'acceptation d'ordres qu'il a apportés pendant la période de trois mois suivant la cessation du contrat et pour lesquels, en vertu de l'article 6 du projet de loi, il peut prétendre à la commission.

Le Ministre répond qu'étant donné l'obligation pour l'employeur de continuer à payer la commission après la cessation du contrat, il y a lieu de conclure que les dispositions de l'article 11 du projet qui concernent la remise de relevé et documents relatifs aux commissions dues pour le mois précédent, sont également applicables après la cessation du contrat.

dus in een juridische handeling welke in naam van de lastgever wordt verricht. De lasthebber handelt in andermans naam en verricht die handeling in diens plaats.

Algemene bespreking.

Alle leden van de Commissie spreken hun tevredenheid uit over het feit dat dit wetsontwerp tot een goed einde is gebracht en dat aldus uiteindelijk een wettelijke bescherming wordt verleend aan een categorie verdienstelijke werknemers, die al te lang verwaarloosd werden.

Een lid verklaart dat het statuut van de handelsvertegenwoordigers op uitvoerige wijze in de Senaatscommissie bepleit werd en dat het verslag dat dienaangaande door de heer Troclet is uitgebracht, moeilijk zal kunnen worden verbeterd.

Hij is evenwel de mening toegedaan dat de Commissie aandachtig het haar voorgelegde ontwerp zal moeten onderzoeken; dit ontwerp betekent een grote stap vooruit, in deze zin dat het de werkgevers niet langer mogelijk zal zijn hun handelsvertegenwoordigers aan de sociale zekerheid en aan het in de arbeidsovereenkomst voor bedienden vervatte statuut te onttrekken.

De Minister wijst erop dat de Senaat inderdaad ettelijke vergaderingen aan de beraadslaging over het onderhavige ontwerp wijdde en dat het verslag van de heer Troclet een zeer doorwrochte en gedetailleerde studie is over de problemen die de handelsvertegenwoordiging doet rijzen en over het statuut van de handelsvertegenwoordigers.

Nochtans is het, voor een klaar inzicht in de strekking van het ontwerp, soms noodzakelijk te verwijzen naar de parlementaire handelingen, aangezien in algemene vergadering nog verscheidene wijzigingen in de door de Senaatscommissie aangenomen tekst zijn aangebracht.

Enkele leden wensen te vernemen wat voor een lot de handelsvertegenwoordigers die voor rekening van verscheidene lastgevers arbeiden, beschoren zal zijn.

De Minister antwoordt dat de toestand van dergelijke werknemers wordt geregeld bij artikel 2, lid 1; in dit lid wordt eerst omschreven wat men dient te verstaan onder « handelsvertegenwoordiging »; het is een activiteit... voor rekening en in naam van één of meer opdrachtgevers.

Overigens bevestigt het verslag van de Senaat uitdrukkelijk dat er geen sprake van is een verbod te stellen op de pluraliteit der opdrachtgevers, welke zeer courant is (zie Stuk van de Senaat n° 185, 1962-1963, blz. 43).

Een lid vraagt waarom het wetsontwerp niet voorschrijft dat de arbeidsovereenkomst voor de handelsvertegenwoordigers schriftelijk gesloten moet worden.

De Minister herinnert eraan dat krachtens artikel 18, laatste lid, van het onderhavige ontwerp, het concurrentiebeding op straffe van nietigheid schriftelijk moet worden gesteld. Aan de andere kant moet volgens artikel 21 elk delcrederebeding geschreven zijn. Overigens moet de gewone arbeidsovereenkomst voor bedienden evenmin verplicht schriftelijk gesteld worden.

Een lid vraagt hoe de handelsvertegenwoordiger zal worden ingelicht omtrent het aanvaarden van de orders die hij heeft aangebracht en waarvoor hij volgens artikel 6 van het wetsontwerp recht heeft op commissieloon gedurende de periode van drie maanden volgend op het einde van de overeenkomst.

De Minister antwoordt dat, aangezien de werkgever verplicht is om het commissieloon te blijven betalen na het einde van de overeenkomst, geconcludeerd mag worden dat het bepaalde in artikel 11 van het ontwerp inzake het verstrekken van de staat en de documenten betreffende de voor de voorafgaande maand verschuldigde commissielonen, eveneens tot na het beëindigen van de overeenkomst van kracht blijft.

Plusieurs membres voudraient savoir si un porteur de journaux peut être considéré comme un représentant de commerce.

Le Ministre répond que l'article 2 du projet de loi stipule qu'il faut entendre par « représentation commerciale » l'activité qui a pour objet la prospection et la visite d'une clientèle en vue de la négociation ou de la conclusion d'affaires.

L'activité principale d'un porteur de journaux consiste à distribuer les quotidiens et périodiques à la clientèle, même si occasionnellement il essaye d'augmenter le nombre des clients. Pour déterminer le statut de ce travailleur, il faut donc se référer au caractère du travail qu'il effectue en ordre principal.

Un renforcement de cette opinion peut se déduire « a contrario » du texte de l'alinéa 3 de l'article 2 du projet, aux termes duquel le bénéfice de la présente loi est réservé au représentant de commerce qui exerce sa profession de façon constante, même lorsqu'il est chargé accessoirement d'autres tâches par son employeur.

La question pourrait d'ailleurs être posée à propos de tous les livreurs, tels que le livreur de pain, le porteur de blanchisserie, etc.

Lorsqu'un doute s'élèvera sur le caractère principal ou accessoire de l'activité d'un travailleur, il appartiendra au juge du fond de trancher cette question de fait.

Un membre pose la question de savoir comment se calcule la commission accordée à l'employé chargé occasionnellement, avec son travail à l'intérieur de l'entreprise, de démarches auprès de la clientèle (art. 2, alinéa 3).

Le Ministre répond que la commission devra de toute évidence être calculée suivant les dispositions du contrat ainsi qu'il est prévu à l'article 10 du projet.

« Art. 10. — Le contrat détermine les bases de calcul des commissions. En l'absence de dispositions contractuelles, les commissions sont calculées sur le prix figurant au bon de commande ou à l'ordre accepté par l'employeur; à défaut de ceux-ci, sur les prix courants, tarifs ou barèmes et à défaut de ces derniers, sur le prix fait. »

Le montant de cette commission sera éventuellement fixé par voie d'analogie (voir François Geny, Méthodes d'interprétation et sources en droit privé positif, tome I, n° 107, p. 305).

D'autre part, il arrive assez souvent que les tribunaux statuent *ex aequo et bono* (voir Sénat n° 47 — Annales parlementaires — séance du 28 mai 1963, p. 1171).

Un membre demande quelle est, au regard du projet de loi, la situation des personnes qui, à titre accessoire, sont caissiers d'une caisse d'épargne privée.

Le Ministre répond que le projet de loi fixant le statut des représentants de commerce n'est applicable qu'aux représentants de commerce qui exercent cette profession, de façon constante et en ordre principal. Il importe de protéger la profession proprement dite et non ceux qui ne font des démarches qu'occasionnellement (voir Sénat, doc. n° 313, 1958-1959, art. 2, p. 4, et Sénat, doc. n° 185, 1962-1963, pp. 35, 36 et 40).

Dans plusieurs cas, on se trouvera devant un mandat salarié. Celui-ci comporte un acte juridique que l'on accomplit « au nom » du mandant et non un acte matériel que l'on fait pour ou au profit d'autrui (voir Sénat, doc. n° 185, 1962-1963, p. 17).

Un membre pose la question de savoir si les agriculteurs qui s'occupent dans les communes rurales de la vente de graines et de fourrage peuvent être considérés comme des représentants de commerce.

Verscheidene leden wensen te vernemen of een krantenbezorger als een handelsvertegenwoordiger kan worden beschouwd.

De Minister antwoordt dat bij artikel 2 van het wetsontwerp wordt bepaald dat onder « handelsvertegenwoordiging » dient verstaan, de activiteit die erin bestaat een cliënteel op te sporen en te bezoeken met het oog op het onderhandelen over of het afsluiten van zaken.

De voornaamste bezigheid van een dagbladbezorger bestaat erin dagbladen en tijdschriften aan de cliënteel rond te delen, zelfs indien hij bij gelegenheid tracht deze cliënteel uit te breiden. Om het statuut van deze werknemer te bepalen, moet men dus nagaan welke de aard is van zijn voornaamste bezigheid.

Deze mening wordt nog versterkt door een afleiding « a contrario » uit de tekst van artikel 2, derde lid, van het ontwerp, blijkens welke het genot van deze wet voorbehouden is aan de handelsvertegenwoordiger die zijn beroep op voortdurende wijze uitoefent, zelfs indien hij door zijn werkgever belast is met andere bijkomstige taken.

De vraag kan trouwens gesteld worden in verband met alle bestellers, zoals broodbezorger, blekersknecht, enz...

Bestaat er een twijfel over het feit of de bezigheid van een werknemer een hoofd- of bijkomende bezigheid is, dan zal de rechter ten gronde deze feitelijke kwestie beslechten.

Een lid vraagt hoe het commissieloon berekend wordt van de bediende die er af en toe mede belast wordt, samen met zijn arbeid binnen de onderneming, stappen te doen bij de cliënteel (art. 2, lid 3).

De Minister verklaart dat het commissieloon natuurlijk overeenkomstig de bepalingen van het contract zal moeten worden berekend, zoals bij artikel 10 van het ontwerp is bepaald.

« Artikel 10. — De overeenkomst bepaalt hoe het commissieloon wordt berekend. Bij ontstentenis van contractuele bepalingen wordt het commissieloon berekend op de prijs die voorkomt in de bestelbon of in de door de werkgever aanvaarde order; bij gebreke daarvan, op de prijs-couranten, tarieven of prijsschalen en bij gebreke daarvan, op de gemaakte prijs. »

Het bedrag van dit commissieloon zal desgevallend analogisch worden vastgesteld (cfr. François Geny, Méthodes d'interprétation et sources en droit privé positif, deel I, n° 107, blz. 305).

Bovendien komt het nogal wat voor dat de rechtbanken *ex aequo et bono* beslissen (cfr. Senaat n° 47, Parlementaire Handelingen, Vergadering van 28 mei 1963, blz. 1171).

Een lid vraagt hoe, ten aanzien van het wetsontwerp, de toestand is van de personen die, ter beoefening van een bijkomend beroep, kassier zijn van een private spaarkas.

De Minister antwoordt dat het wetsontwerp tot instelling van het statuut der handelsvertegenwoordigers slechts toepasselijk is op de handelsvertegenwoordigers die hun beroep op voortdurende wijze en als hoofdberoep uitoefenen. Het is de zaak het beroep zelf te beschermen en niet degenen, die slechts bij gelegenheid stappen doen (cfr. Stukken van de Senaat n° 313, zitting 1958-1959, art. 2, blz. 4, en Senaat, n° 185, zitting 1962-1963, blz. 35, 36 en 40).

In verschillende gevallen heeft men te maken met een bezoldigde lastgeving. Deze beoogt een rechtshandeling die verricht wordt « in naam » van de lastgever en niet een materiële handeling die verricht wordt voor of ten bate van iemand anders (cfr. Senaat, Stuk n° 185, 1962-1963, blz. 17).

Een lid vraagt of de landbouwers die zich in landelijke gemeenten met de verkoop van granen en voeder bezighouden als handelsvertegenwoordigers kunnen worden beschouwd.

Le Ministre renvoie à la réponse qu'il a donnée à la question précédente.

Un membre demande si une femme qui visite et prospecte une clientèle durant un nombre d'heures limité de façon constante, et pour qui cette activité est son activité principale, sera considérée comme représentant de commerce.

Le Ministre répond affirmativement.

Un membre demande si au cas où l'employeur bénéficie durant deux ans des ordres acceptés mais dont la fourniture est échelonnée, le représentant de commerce n'aura droit, en cas de cessation du contrat, qu'aux commissions sur la fourniture effectuée pendant une période de six mois suivant cette cessation.

Le Ministre répond que l'article 8 a prévu un forfait et, si l'on devait prévoir une période de protection dépassant une période de six mois, le représentant de commerce qui succède au bénéficiaire de cette protection ne toucherait aucune commission. La loi prévoit aux articles 15 et 17 d'autres dédommagements pour le représentant de commerce licencié.

Un membre demande si le représentant de commerce peut être engagé par un autre employeur.

Le Ministre répond que deux cas peuvent se présenter :

- 1) l'intéressé a obtenu son préavis : dans ce cas, il continue à travailler pour le compte de son employeur;
- 2) l'intéressé est congédié : dans ce cas, il reçoit une indemnité de licenciement et peut se faire engager ailleurs.

Discussion des articles.

Article premier.

Adopté à l'unanimité.

Art. 2.

1. — Un membre demande quelle est la portée de la rédaction de l'alinéa 2 : « Nonobstant toute stipulation expresse... ».

Le Ministre répond que cette disposition tend à empêcher que certains employeurs fassent échapper le représentant de commerce au régime du contrat d'emploi.

En effet, c'est la nature des contrats, des droits et obligations des parties contractantes et non pas le nom donné au contrat qui doit permettre de déterminer si l'on se trouve en présence d'un contrat d'emploi.

2. — Un membre estime que les mots : « de façon constante », visés à l'alinéa 3, sont en contradiction avec les termes repris à la fin de cet alinéa : « à l'exception du droit inscrit à l'article 4 », tandis qu'un autre membre est d'avis que les mots : « de façon constante » devraient être remplacés par les mots : « en ordre principal ».

Le Ministre répond que la prétendue contradiction n'existe pas en réalité. L'alinéa 3 stipule tout simplement que si l'employé est chargé occasionnellement avec son tra-

De Minister verwijst naar het antwoord dat hij op de vorige vraag gaf.

Een lid vraagt of een vrouw die een cliënteel gedurende een beperkt aantal uren op voortdurende wijze bezoekt en opspoort en voor wie dat werk haar hoofdactiviteit is, als handelsvertegenwoordigster zal worden beschouwd.

De Minister antwoordt bevestigend.

Een lid vraagt of de handelsvertegenwoordiger — in geval de werkgever gedurende twee jaar het voordeel geniet van de aanvaarde orders, welke echter betrekking hebben op gespreide leveringen — bij de beëindiging van de overeenkomst slechts recht zal hebben op het commissieloon voor de leveringen welke gedurende zes maanden na die beëindiging zijn gedaan.

De Minister antwoordt dat bij artikel 8 is voorzien in een forfaitaire bezoldiging en dat, indien voor langer dan zes maanden bescherming werd toegekend, de handelsvertegenwoordiger die de rechthebbende op bedoelde bescherming zou opvolgen, geen commissieloon zou ontvangen. In de artikelen 15 en 17 wordt ten behoeve van de ontslagen handelsvertegenwoordigers in andere vergoedingen voorzien.

Een lid vraagt of de handelsvertegenwoordiger door een ander werkgever in dienst mag worden genomen.

De Minister antwoordt dat er zich twee mogelijkheden kunnen voordoen :

- 1) de betrokkene heeft opzegging gekregen : in dit geval blijft hij werken voor rekening van zijn werkgever;
- 2) de betrokkene wordt ontslagen : in dit geval ontvangt hij een ontslagvergoeding en kan hij elders in dienst gaan.

Bespreking van de artikelen.

Eerste artikel.

Wordt eenparig aangenomen.

Art. 2.

1. — Een lid vraagt wat precies wordt bedoeld met de bewoordingen van artikel 2 : « Niettegenstaande elke uitdrukkelijke bepaling... ».

De Minister antwoordt dat deze bepaling wil beletten dat sommige werkgevers hun handelsvertegenwoordiger buiten de toepassing van de regeling betreffende de arbeids-overeenkomst voor bedienden houden.

Of men met een arbeidsovereenkomst voor bedienden heeft te maken, moet immers kunnen uitgemaakt worden op grond van de aard der overeenkomsten en van de rechten en verplichtingen der contracterende partijen, en niet op grond van de benaming welke aan de overeenkomst wordt gegeven.

2. — Volgens een lid is er tegenspraak tussen de in het derde lid gebruikte woorden « op voortdurende wijze » en de verder in dat lid voorkomende woorden « met uitzondering van het in artikel 4 bepaalde recht », terwijl een ander lid oordeelt dat « op voortdurende wijze » beter wordt vervangen door « hoofdzakelijk ».

De Minister antwoordt dat de beweerdte tegenspraak niet in werkelijkheid bestaat. In het derde lid wordt alleen maar bepaald dat de bediende, als hij, naast zijn arbeid

vail à l'intérieur de l'entreprise, de certaines démarches auprès de la clientèle, la commission lui sera accordée. Cet employé ne bénéficiera donc pas de la protection prévue par le projet de loi en faveur des représentants de commerce.

Quant à la notion d'« activité principale », le Ministre déclare qu'elle n'a pas été retenue parce qu'elle implique l'exercice d'au moins deux professions.

Or, le bénéficiaire d'une pension de retraite qui est titulaire d'un contrat de représentant de commerce, doit pouvoir bénéficier des dispositions de la loi.

Il en est de même d'une femme ménagère qui exerce la profession de représentant de commerce d'une façon constante, ne fût-ce que pendant deux jours par semaine. Elle bénéficiera également du statut de représentant de commerce.

Par contre, l'intéressé qui exerce plusieurs professions, dont celle de représentant de commerce, ne bénéficiera pas de la protection prévue par le projet de loi, s'il exerce cette dernière profession à titre accessoire, même de façon constante.

A ce propos, le Ministre se réfère aux arguments exposés dans le rapport du Sénat (voir Sénat, doc. n° 185, 1962-1963, p. 36).

3. — Un membre pose la question de savoir si on peut considérer comme représentants de commerce, les personnes qui, après avoir fourni les marchandises, continuent à en assurer l'entretien.

Le Ministre répond par l'affirmative.
L'article 2 est adopté à l'unanimité.

Art. 3.

Adopté à l'unanimité.

Art. 4.

1. — Un membre désire savoir si l'ordre ne peut être considéré comme accepté que lorsque la fourniture des marchandises a été faite.

Le Ministre répond que l'article 4 crée une présomption : tout ordre est présumé accepté, sauf refus ou réserves formulées par écrit par l'employeur à son représentant de commerce, dans un délai fixé par le contrat.

2. — Un membre estime qu'il y a contradiction entre les dispositions de l'article 4 et celles de l'article 21.

Le Ministre répond que l'article 4 est relatif à la déduction de la commission sur tout ordre accepté, tandis que l'article 21 fixe la responsabilité du représentant de commerce en cas d'insolvabilité du client.

En fait, il y aura souvent compensation, mais dans ce cas, les conditions prévues par le Code civil doivent être remplies.

Le Ministre ajoute qu'il se peut qu'en vertu de l'article 32 des lois relatives au contrat d'emploi, coordonnées le 20 juillet 1955, aucune difficulté pratique ne se présente, étant donné qu'un cautionnement aura été versé.

Le membre fait observer que deux cas peuvent se présenter :

1) l'insolvabilité du client est constatée après la fourniture des marchandises; dans ce cas la commission n'est pas due;

binnen de onderneming, af en toe wordt belast met het doen van stappen bij de cliënteel, het commissieloon krijgt. Die bediende zal dus niet de bescherming genieten waarin het wetsonwerp voorziet voor de handelsvertegenwoordigers.

In verband met het begrip « hoofdactiviteit » verklaart de Minister dat het niet in aanmerking is genomen omdat zulks inhoudt dat men ten minste twee beroepen uitoefent.

Immers, een ouderdomsgepensioneerde die verbonden is door een contract van handelsvertegenwoordiger, moet het genot kunnen bekomen van de bepalingen van de wet.

Dit is eveneens het geval voor een huishoudster die het beroep van handelsvertegenwoordiger standvastig uitoefent, al ware het maar gedurende twee dagen per week. Zij zal eveneens het statuut van handelsvertegenwoordiger genieten.

Anderzijds zal de belanghebbende die verscheidene beroepen, waaronder dat van handelsvertegenwoordiger, uitoefent, niet de door het ontwerp voorziene bescherming genieten indien hij dit laatste beroep als bijberoep, zelfs op bestendige wijze, uitoefent.

Dienaangaande verwijst de Minister naar de in het Senaatsverslag uiteengezette argumenten (zie Senaat, Stuk n° 185, 1962-1963, blz. 36).

3. — Een lid vraagt of men de personen die, na de levering van de koopwaar, er verder het onderhoud van verzekeren als handelsvertegenwoordiger mag beschouwen.

De Minister antwoordt bevestigend.
Artikel 2 wordt eenparig aangenomen.

Art. 3.

Eenparig aangenomen.

Art. 4.

1. — Een lid wenst te weten of men het order slechts als aanvaard kan beschouwen nadat de koopwaren geleverd werden.

De Minister antwoordt dat artikel 4 een vermoeden in het leven roept : iedere order wordt vermoed aanvaard te zijn, behoudens weigering of voorbehoud, door de werkgever aan zijn handelsvertegenwoordiger schriftelijk medegedeeld binnen een in de overeenkomst bepaalde termijn.

2. — En lid is van oordeel dat er tegenspraak is tussen het bepaalde in artikel 4 en het bepaalde in artikel 21.

De Minister antwoordt dat artikel 4 betrekking heeft op het verschuldigd zijn van het commissieloon op elke aanvaarde order, terwijl artikel 21 de aansprakelijkheid van de handelsvertegenwoordigers vaststelt in geval van overmogen van de klant.

Feitelijk zal er vaak compensatie zijn, maar in dit geval moeten de door het Burgerlijk Wetboek bepaalde voorwaarden vervuld zijn.

De Minister voegt eraan toe dat er zich, krachtens artikel 32 van de wetten betreffende het bediendencontract, gecoördineerd op 20 juli 1955, wellicht geen enkele praktische moeilijkheid zal voordoen, daar er een borgtocht zal gestort zijn.

Het lid merkt op dat er zich twee gevallen kunnen voordoen :

1) het onvermogen van de klant wordt vastgesteld na de levering van de waren, en in dat geval is het commissieloon niet verschuldigd;

2) l'insolvabilité du client est constatée avant la fourniture des marchandises; dans ce cas le représentant a droit à la commission.

A son avis, cette distinction se justifie parce que dans la première hypothèse, l'employeur perd ses marchandises, ce qui n'est pas le cas dans la deuxième hypothèse.

Il s'avère que par suite d'une erreur matérielle, le texte n'a pas été imprimé tel qu'il a été voté par le Sénat, en séance du 28 mai 1963 (voir Sénat — Annales parlementaires, n° 48, p. 1175).

L'article 4, qui doit se lire comme suit, a été adopté à l'unanimité :

« Art. 4. — La commission est due sur tout ordre accepté par l'employeur, même s'il n'est pas suivi d'exécution, sauf en cas d'inexécution par la faute du représentant.

Tout ordre est présumé accepté, sauf refus ou réserves formulés par écrit par l'employeur à son représentant de commerce dans un délai fixé par le contrat. A défaut de fixation, ce délai est de un mois à partir de la transmission de l'ordre. »

Art. 5.

Adopté à l'unanimité.

Art. 6.

Le mot « contrat » est remplacé par le mot « contact ».

Il s'agit d'une faute d'impression qui avait déjà été rectifiée par le Sénat en sa séance du 28 mai 1963 (voir Sénat — Annales parlementaires, n° 48, p. 1176).

L'article 6 est adopté à l'unanimité.

Art. 7, 8 et 9.

Adoptés à l'unanimité.

Art. 10.

A la demande d'un membre, le Ministre précise que par « prix fait » il y a lieu d'entendre le prix réclamé au client.

Cet article est adopté à l'unanimité.

Art. 11, 12 et 13.

Adoptés à l'unanimité.

Art. 14.

Un membre émet des objections contre le principe de « l'intérêt de plein droit ».

Le Ministre répond que l'article 1153 du Code civil stipule que :

« Dans les obligations qui se bornent au paiement d'une certaine somme, les dommages et intérêts résultant du retard dans l'exécution ne consistent jamais que dans les intérêts légaux, sauf les exceptions établies par la loi.

Ces dommages et intérêts sont dus sans que le créancier soit tenu de justifier d'aucune perte.

Ils sont dus à partir du jour de la sommation de payer, *excepté dans le cas où la loi les fait courir de plein droit...* »

2) het onvermogen van de klant wordt vastgesteld vóór de levering van de waren, en in dat geval heeft de vertegenwoordiger recht op het commissieloon.

Hij meent dat dit onderscheid verantwoord is, omdat de werkgever in de eerste hypothese zijn waren verliest, terwijl dit niet het geval is in de tweede hypothese.

Het blijkt dat de tekst ingevolge een materiële vergissing niet is gedrukt zoals hij door de Senaat in de vergadering van 28 mei 1963 is aangenomen (zie Senaat, Parlementaire handelingen, n° 48, blz. 1175).

Het artikel 4, dat als volgt moet gelezen worden, werd eenparig aangenomen :

« Art. 4. — Het Commissieloon is verschuldigd voor iedere order die door de werkgever wordt aanvaard, zelfs indien op die order geen uitvoering volgt, behalve in geval van niet-uitvoering door de schuld van de vertegenwoordiger.

Iedere order wordt vermoed aanvaard te zijn, behoudens weigering of voorbehoud door de werkgever aan zijn handelsvertegenwoordiger schriftelijk medegedeeld binnen een in de overeenkomst bepaalde termijn. Is deze termijn niet bepaald, dan bedraagt hij één maand vanaf het doorgeven van de order. »

Art. 5.

Eenparig aangenomen.

Art. 6.

Het woord « contract » wordt vervangen door het woord « contact ».

Het geldt hier een drukfout welke reeds door de Senaat in zijn vergadering van 28 mei 1963 was rechtgezet (zie, Senaat, Parlementaire Handelingen, n° 48, blz. 1176).

Artikel 6 wordt eenparig aangenomen.

Artt. 7, 8 en 9.

Worden eenparig aangenomen.

Art. 10.

In antwoord op de vraag van een lid zegt de Minister dat onder « gemaakte prijs » de prijs welke van de klant is gevraagd, dient te worden verstaan.

Dit artikel wordt eenparig aangenomen.

Artt. 11, 12 en 13.

Eenparig aangenomen.

Art. 14.

Een lid heeft bezwaren tegen het principe van het « rechte intrest » opbrengen.

De Minister antwoordt dat artikel 1153 van het Burgerlijk Wetboek het volgende bepaalt :

« Inzake verbintenissen die alleen betrekking hebben op het betalen van een bepaalde geldsom bestaat de schadevergoeding wegens vertraging in de uitvoering nooit in iets anders dan in de wettelijke interest, behoudens de bij de wet gestelde uitzonderingen.

De schadevergoeding is verschuldigd zonder dat de schuldeiser enig verlies hoeft te bewijzen.

Zij is verschuldigd te rekenen van de dag der aanmaning tot betaling, behalve ingeval de wet ze van rechtswege doet lopen... »

A titre d'exemple, le Ministre cite différents articles du Code civil qui prévoient que les intérêts courent de plein droit, notamment les articles 474, 856, 1378, 1440, 1473, 1548, 1570, 1652, 1846, 1996, 2001 et 2028, ainsi que la loi du 1er mai 1913 sur le crédit des petits commerçants et des artisans, qui prévoit notamment que :

« portent intérêt de plein droit à partir du huitième jour qui suit celui de l'exigibilité, les salaires des domestiques et ouvriers logés chez leur patron ».

Cet article est adopté à l'unanimité moins une abstention.

Art. 15.

1. — Un membre estime que l'indemnité d'éviction sera insuffisante dans certains cas; par contre, la clause de non-concurrence ne lui semble pas assez sévère.

Le Ministre répond qu'il a été recherché un équilibre des droits et obligations des deux partenaires, tout en maintenant une corrélation de principe tout à fait justifiée entre l'indemnité d'éviction et celle qui peut résulter d'une clause de non-concurrence.

2. — Un membre demande ce qu'il y a lieu d'entendre par « apporter une clientèle ».

Le Ministre répond qu'il s'agit d'une question de fait qui devra éventuellement être tranchée par les tribunaux.

L'apport d'une clientèle pourra être appréciée par la comparaison des listes des clients et, selon les bordereaux, de l'importance des fournitures.

Cet article est adopté à l'unanimité.

Art. 16.

Un membre formule les mêmes remarques qu'à l'article 14.

A la demande du même commissaire, le Ministre confirme que le représentant de commerce pourra bénéficier non seulement de l'indemnité d'éviction mais également de l'indemnité de préavis.

Art. 17 et 18.

Adoptés à l'unanimité.

Art. 19

A l'alinéa 2, il y a lieu de remplacer « 14 » par « 15 ». Il s'agit d'une erreur matérielle.

Cet article est adopté à l'unanimité.

Art. 20, 21, 22, 23 et 24.

Adoptés à l'unanimité.

Art. 25.

Un membre regrette que la loi s'applique aux contrats en cours et ne prévoit pas une période d'adaptation, de six mois par exemple.

Le Ministre répond qu'il s'agit d'une loi d'ordre public qui, dès lors, s'applique aux contrats en cours.

Als voorbeeld haalt de Minister verschillende artikelen van het Burgerlijk Wetboek aan, waarbij bepaald wordt dat de interesten van rechtswege lopen, met name de artikelen 474, 856, 1378, 1440, 1473, 1548, 1570, 1652, 1846, 1996, 2001 en 2028, alsmede de wet van 1 mei 1913 op het krediet der kleinhandelaars en ambachtslieden, waarbij met name wordt bepaald dat :

« met ingang van de achtste dag na die waarop het invorderbaar is, het loon der dienstboden en der arbeiders, die inwonen bij hun werkgevers, van rechtswege interest opbrengt ».

Dit artikel wordt aangenomen met eenparigheid van stemmen, op 1 onthouding na.

Art. 15.

1. — Volgens een lid zal de vergoeding wegens uitwinning in sommige gevallen onvoldoende zijn, terwijl het concurrentiebeding hem integendeel niet streng genoeg lijkt.

De Minister antwoordt dat men heeft gezocht naar evenwicht tussen de rechten en verplichtingen van beide partijen, met het behoud van een volkomen verantwoord principieel verband tussen de vergoeding wegens uitwinning en de vergoeding welke uit een concurrentiebeding kan volgen.

2. — Een lid vraagt wat dient verstaan te worden onder « een cliënteel aanbrengen ».

De Minister antwoordt dat dit een feitelijke kwestie is die, in voorkomend geval, door de rechtbanken zal moeten worden beslecht.

Over het aanbrengen van cliënteel zal kunnen geoordeeld worden door vergelijking van de klantenlijsten en de omgang van de leveringen, aan de hand van de borderellen.

Dit artikel wordt eenparig aangenomen.

Art. 16.

Een lid voert dezelfde opmerkingen aan als bij artikel 14.

Op verzoek van hetzelfde lid bevestigt de Minister dat de handelsvertegenwoordiger niet alleen de vergoeding wegens uitwinning kan genieten, maar eveneens de vergoeding wegens opzegging.

Eenparig aangenomen, op één onthouding na.

Artt. 17 en 18.

Eenparig aangenomen.

Art. 19

In lid 2, moet « 14 » vervangen worden door « 15 ». Het betreft een materiële vergissing.

Dit artikel wordt eenparig aangenomen.

Artt. 20, 21, 22, 23 en 24.

Deze artikelen worden eenparig aangenomen.

Art. 25.

Een lid betreurt dat de wet toepasselijk is op de lopende overeenkomsten en er niet in een aanpassingsperiode, b. v. van zes maanden, is voorzien.

De Minister antwoordt dat het gaat om een wet van openbare orde die dan ook van toepassing is op de lopende contracten.

Par ailleurs, il signale que la loi du 11 mars 1954 contenait une disposition identique.

Cet article est adopté à l'unanimité moins une abstention.

L'ensemble du projet et le présent rapport ont été adoptés à l'unanimité.

Le Président-Rapporteur,

O. BEHOGNE.

ERRATA.

Art. 4.

Lire l'article 4 comme suit :

La commission est due sur tout ordre accepté par l'employeur, même s'il n'est pas suivi d'exécution, sauf en cas d'inexécution par la faute du représentant.

Tout ordre est présumé accepté, sauf refus ou réserves formulés par écrit par l'employeur à son représentant de commerce, dans un délai fixé par le contrat. A défaut de fixation, ce délai est de un mois à partir de la transmission de l'ordre.

Art. 6.

A l'avant-dernière ligne, lire « contact » au lieu de « contrat ».

Art. 19.

Au 2e alinéa, lire « 15 » au lieu de « 14 ».

Anderzijds wijst hij erop dat er in de wet van 11 maart 1954 een gelijkkluidende bepaling voorkwam.

Dit artikel wordt aangenomen bij eenparigheid van stemmen, op één onthouding na.

Het ontwerp in zijn geheel en het onderhavig verslag werden eenparig aangenomen.

De Voorzitter-Verslaggever,

O. BEHOGNE.

ERRATA.

Art. 4.

Artikel 4 dient als volgt gelezen te worden :

Het commissieloon is verschuldigd voor iedere order die door de werkgever wordt aanvaard, zelfs indien op die order geen uitvoering volgt, behalve in geval van niet-uitvoering door de schuld van de vertegenwoordiger.

Iedere order wordt vermoed aanvaard te zijn, behoudens weigering of voorbehoud door de werkgever aan zijn handelsvertegenwoordiger schriftelijk medegedeeld binnen een in de overeenkomst bepaalde termijn. Is deze termijn niet bepaald, dan bedraagt hij een maand vanaf het doorgeven van de order.

Art. 6.

Op de derde voorlaatste regel leze men « contact » in plaats van « contract ».

Art. 19.

In het tweede lid leze men « 15 » in plaats van « 14 ».